

12. О.Я. Сідун: монографія. – Ужгород: Карпати, 2001. – 152 с.
13. Розвиток підприємств – суб'єктів підприємницької діяльності Закарпатської області: статистичний збірник. – Ужгород, 2010. – 248 с.
14. Статистичний щорічник Закарпаття за 2013 рік / Головне управління статистики у Закарпатській області; за ред. Г.Д. Гриник. – Ужгород, 2014. – 511 с.
15. Статистичний щорічник України за 2000 рік / Державний комітет статистики України; за ред. О.Г. Осауленка. – К.: Техніка, 2001. – 598 с.
16. Статистичний щорічник України за 2005 рік / Державний комітет статистики України; за ред. О.Г. Осауленка. – К.: Видавництво «Консультант», 2006. – 575 с.
17. Статистичний щорічник України за 2010 рік / Державна служба статистики України; за ред. О.Г. Осауленка. – К.: ТОВ «Август Трейд», 2011. – 559 с.
18. Статистичний щорічник України за 2013 рік / Державна служба статистики України; за ред. О.Г. Осауленка. – К.: ТОВ «Август Трейд», 2014. – 534 с.
19. Фінансовий стан підприємств-суб'єктів підприємницької діяльності Закарпатської області: статистичний збірник / Головне управління статистики у Закарпатській області. – Ужгород, 2014. – 171 с.
20. Шумпетер Й. Теория экономического развития (Исследование предпринимательской прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры). – М.: Прогресс, 1982. – 455 с.

УДК 338.2

Лаврив Л.А.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри державного і муніципального управління
Тернопільського національного економічного університету*

МЕХАНІЗМ УКЛАДАННЯ УГОД ЩОДО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ У СИСТЕМІ ПІДТРИМКИ ТА ЗАХИСТУ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ В РЕГІОНІ

Висвітлено передумови сучасного стану укладання угод щодо регіонального розвитку. Проведено аналіз чинного механізму укладання угод щодо регіонального розвитку в Україні та надано рекомендації з його удосконалення у контексті підтримки й захисту економічної конкуренції в регіоні.

Ключові слова: угода щодо регіонального розвитку, економічна конкуренція, регіональний розвиток.

Лаврив Л.А. МЕХАНИЗМ ЗАКЛЮЧЕНИЯ СОГЛАШЕНИЙ ПО РЕГИОНАЛЬНОМУ РАЗВИТИЮ В СИСТЕМЕ ПОДДЕРЖКИ И ЗАЩИТЫ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ КОНКУРЕНЦИИ В РЕГИОНЕ

Освещены предпосылки современного состояния заключения соглашений по региональному развитию. Проведен анализ действующего механизма заключения соглашений по региональному развитию в Украине и даны рекомендации по его усовершенствованию в контексте поддержки и защиты экономической конкуренции в регионе.

Ключевые слова: соглашение о региональном развитии, экономическая конкуренция, региональное развитие.

Lavriv L.A. MECHANISM OF CONCLUDING THE AGREEMENTS ON REGIONAL DEVELOPMENT IN THE SYSTEM OF SUPPORT AND PROTECTION OF ECONOMIC COMPETITION IN THE REGION

The preconditions of the current state of conclusion the agreements on regional development are outlined. The current mechanism of the agreements on regional development in Ukraine is analyzed. The recommendations of improvement the mechanism of the agreements on regional development in the context of support and protection of economic competition in region are given.

Keywords: agreement on regional development, economic competitiveness, regional development.

Постановка проблеми. В умовах міжнародної інтеграції та глобалізації економічна конкуренція в регіонах виступає, з одного боку, рушійною силою розвитку ринкового середовища в країні, з іншого – індикатором розвитку, а тому потребує підтримки на законодавчому рівні й застосування адекватних інструментів захисту в контексті реалізації регіональної, фінансової, інвестиційної, науково-технічної, інформаційної та інших напрямів державної економічної політики. Формування сприятливого інституційного середовища для розвитку конкуренції в регіонах потребує активних, цілеспрямованих та узгоджених дій з боку органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Одним із важливих інструментів узгодження їх діяльності в питаннях державного стимулювання розвитку регіонів, як основи підтримки економічної конкуренції, виступають угоди щодо регіонального розвитку, які укладаються між Кабінетом Міністрів України та обласними радами.

Як засвідчує аналіз останніх досліджень і публікацій, якщо інституційній підтримці регіонального розвитку та регіональної політики на сьогодні присвячено низку праць вітчизняних вчених

(З.С. Варналія [1], В.С. Куйбіди [2], А.Ф. Мельник [3], В.Є. Воротіна, Я.А. Жаліла [4] і ін.), науковці (М.П. Бутко, Л.П. Подоляк [5], А.І. Мокій [6], В.І. Волошин, Н.А. Мікула, Т.Г. Васильців, В.В. Боровський [7] та ін.) досліджують різні аспекти конкурентоспроможності регіональних господарських систем, то лише в поодиноких працях (В. Жук [8], М. Іжа [9]) піднімається питання реалізації угод щодо регіонального розвитку, а в контексті підтримки й захисту економічної конкуренції в регіонах проблема укладання угод між державними органами влади та органами місцевого самоврядування залишається недослідженою.

Постановка завдання. У рамках окресленої проблеми завданнями даного дослідження є: висвітлення передумов сучасного стану укладання угод щодо регіонального розвитку; аналіз чинного механізму укладання угод щодо регіонального розвитку в Україні та надання рекомендацій з його удосконалення в контексті підтримки й захисту економічної конкуренції в регіоні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Угоди щодо регіонального розвитку, які укладаються між

Кабінетом Міністрів України та Верховною Радою АР Крим, обласними, Київською, Севастопольською міськими радами – важливий інструмент узгодження діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування в питаннях державного стимулювання розвитку регіонів. Таким угодам відводиться ключова роль при реалізації державної стратегії регіонального розвитку та регіональних стратегій, адже договірні відносини, з одного боку, покликані забезпечити бюджетну підтримку регіону при реалізації пріоритетних цілей, з другого боку, уможливають взаємоузгодження діяльності органів влади й органів місцевого самоврядування в рамках загальнодержавної регіональної політики.

Договірні відносини можуть стати запорукою ефективного стратегування, оскільки «ефективна стратегія повинна відповідати кільком критеріям, зокрема, вона має бути технічно здійсненою та політично прийнятною для головних стейкхолдерів; коректною та адекватною щодо врегулювання певної стратегічної проблеми; відповідати принципам функціонування організаційної системи. Щоб розробити таку стратегію, потрібен продуманий, зважений діалог учасників робочої групи, а часто й угоди та домовленості між особами, що уповноважені ухвалювати стратегічні рішення [10]».

Сфера укладання та виконання угод щодо регіонального розвитку між Урядом та обласними радами в Україні врегульована низкою чинних законодавчих і нормативно-правових актів, зокрема: Законом України «Про стимулювання розвитку регіонів» від 8.09.2005 р., постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки, укладання та виконання угоди щодо регіонального розвитку і відповідної типової угоди» від 23.05.2007 р., постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року» від 6.08.2014 р. та ін.

Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів», який визначає правові, економічні й організаційні засади реалізації державної регіональної політики щодо стимулювання розвитку регіонів та подолання депресивності територій [11], регламентує порядок укладання угод щодо регіонального розвитку та встановлює основні вимоги до них. Угода щодо регіонального розвитку повинна передбачати: 1) спільні заходи центральних і місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування з реалізації в регіоні державної стратегії регіонального розвитку; 2) спільні заходи центральних та місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування з реалізації регіональної стратегії розвитку; 3) порядок, обсяг, форми та строки фінансування спільних заходів, визначених сторонами, відповідно до Державного бюджету України та місцевих бюджетів; 4) порядок інформування про реалізацію сторонами угоди щодо регіонального розвитку; 5) відповідальність сторін угоди за невиконання або неналежне виконання передбачених нею заходів; 6) порядок внесення змін до угоди; 7) порядок набрання чинності та строк дії угоди. За згодою сторін угода щодо регіонального розвитку може включати й інші положення [11, ст. 4]. Ініціатива щодо укладання угоди може виходити як від Кабінету Міністрів України та центральних органів виконавчої влади, так і від обласних рад (Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Київської та Севастопольської міськрад), інші органи місцевого самоврядування можуть подавати свої пропозиції

щодо укладання такої угоди, а також про внесення змін до неї.

Постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 р. № 751 [12] схвалено порядок, який визначає процедури ініціювання, підготовки й підписання угоди щодо регіонального розвитку, а також процедуру проведення моніторингу її виконання, а також типову форму угоди й форму звіту про її виконання.

Із ухваленням оновленої «Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року» від 6.08.2014 р. угоди щодо регіонального розвитку не втратили своєї актуальності та знову розглядаються як інструмент реалізації Стратегії, з метою розв'язання регіональних та міжрегіональних проблем розвитку, що сприятиме посиленню вертикальної та горизонтальної координації діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування під час здійснення заходів щодо динамічного зростання центрів економічної активності та інтеграції до них територій, що мають менший потенціал розвитку, насамперед сільських районів та невеликих населених пунктів [12]. Укладання таких угод також є одним із завдань щодо посилення міжгалузєвої координації в процесі формування й реалізації регіональної політики, засобом узгодження державних та регіональних стратегічних пріоритетів на довгостроковий період.

Таким чином, можна констатувати, що нормативно-правове підґрунтя для розробки й реалізації угод щодо регіонального розвитку в рамках реалізації державної регіональної політики в Україні в цілому створене, що, у свою чергу, передбачає: «можливість концентрації ресурсів регіонів та держави на вирішенні найгостріших проблем; узгодження інтересів органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо реалізації стратегічних завдань регіонального розвитку; диверсифікацію джерел ресурсів регіонального розвитку» [8] та надає інші переваги.

Однак слід зауважити, що практика укладання угод між Кабінетом Міністрів України та обласними радами в рамках реалізації стратегічних підходів до управління регіональним розвитком на сьогодні недостатньо поширена на усі регіони. Так, за даними звітів про виконання угод щодо регіонального розвитку [14], станом на 2014 рік такі угоди були укладені лише в шести областях: Донецькій, Львівській, Вінницькій, Волинській, Івано-Франківській, Херсонській (табл. 1).

Крім недостатнього поширення на усю територію країни, укладання угод ускладнюється також іншими проблемами.

Так, колегія Рахункової палати, за результатами аудиту виконання в 2009-2011 роках угод щодо регіонального розвитку, укладених між Кабінетом Міністрів України та Вінницькою, Волинською, Донецькою і Львівською обласними радами, резюмувала, що «Міністерство економічного розвитку та торгівлі України, Міністерство фінансів України й інші центральні органи виконавчої влади не забезпечили створення дієвого механізму реалізації цих угод за рахунок коштів державного бюджету. Як наслідок, жоден із заходів за цими угодами, починаючи з 2009 року, у повному обсязі не був виконаний, а отже, не відбулося суттєвого впливу на зменшення диспропорцій економічного росту та розвиток виробничої, соціальної та інженерно-транспортної інфраструктури областей [15]».

За результатами реалізації угод у Донецькій, Львівській, Херсонській, Волинській областях мож-

на констатувати, що в цілому фактичний обсяг фінансування спільних заходів був значно нижчим від запланованого. По угодах у Вінницькій та Івано-Франківській областях, реалізація яких ще триває, також прослідковуються негативні тенденції щодо суттєвого недофінансування заходів у розрізі попередніх етапів їх виконання (табл. 2). Низький рівень фінансування угод обґрунтовується обмеженістю ресурсів бюджетів усіх рівнів внаслідок складної політичної та економічної ситуації в країні [16; 17], але також пов'язаний із відсутністю дієвих механізмів залучення бюджетних коштів до виконання угод та із «недотриманням законодавчо встановленого меха-

нізму планування в державному бюджеті відповідних (окремих) бюджетних програм на фінансування угод [15]».

Недостатній рівень фінансування реалізації угод за рахунок усіх джерел (табл. 2) унеможливорює досягнення очікуваних при їх укладанні результатів та свідчить про недостатню фінансову підтримку державою економічної конкуренції у регіонах.

На сьогодні угоди щодо регіонального розвитку в Україні не виконують своєї важливої ролі при реалізації загальнодержавної регіональної політики, адже досі значними залишаються міжрегіональні диспропорції щодо обсягів новоствореної доданої вартості,

Таблиця 1

Поширення практики укладання угод щодо регіонального розвитку між Кабінетом Міністрів України і відповідними обласними радами станом на 2014 р. та запланована структура їх фінансування

Регіон	Дата підписання угоди	Термін дії	Обсяг фінансування заходів						
			всього		у тому числі за рахунок:				
			млн. грн.	державного бюджету		місцевих бюджетів		інших джерел	
				грн.	%	грн.	%	грн.	%
Волинська область	12.01.2010	до 31.12.2014 року	на 2010 – 2014 роки:						
			1941,806	1179,968	60,8	296,71	15,3	465,128	23,9
Вінницька область	26 січня 2010 року	до 31 грудня 2015 року	на 2010-2015 роки:						
			2 852,005	1624, 964	57	497, 641	17,4	728, 901	25,6
Івано-Франківська область	6 жовтня 2010 року	з 1 січня 2011 року до 31 грудня 2015 року	на 2011 – 2015 роки:						
			1 060,63388	594,3155	56	237, 67838	22,4	228,640	21,6
Львівська область	25 червня 2009 року	з 1 січня 2009 року до 31 грудня 2013 року	на 2009 – 2013 роки:						
			3255,8926	1842,0025	56,6	1339,081	41,1	74,8091	2,3
Херсонська область	19 жовтня 2010 року	до 31 грудня 2013 року	на 2011 – 2013 роки:						
			1113,320	173, 445	15,6	123,805	11,1	816,0	73,3
Донецька область	15.09.2007 р. (20.10.2010 – додаткова угода)	до 31 грудня 2011 року	на 2008-2011 роки:						
			4410,6779	3760,5427	85,3	327,8586	7,4	322,2766	7,3

Джерело: складено за даними [14]

Таблиця 2

Стан фінансування спільних заходів у рамках угод щодо регіонального розвитку між Кабінетом Міністрів України і відповідними обласними радами станом на 2014 р.

Область	Тривалість дії угоди, роки	Запланований орієнтовний обсяг фінансування, тис. гривень	Фактичний обсяг фінансування спільних заходів з усіх джерел	
			тис. гривень	% від передбаченого угодою
Донецька	2008-2011	4 410 677,9	2 179 392,7	49,4
Львівська	2009-2013	3 255 892,6	1 974 493	60,6
Херсонська	2011-2013	1 113 250	434 319,8	39
Волинська	2010-2014, в т.ч.:	1 941 806		
	2010	130 560	x^1	x
	2011	215 063	146 272,2	68
	2012	318 751	98 577,42	30,9
	2013	659 889	174 468,79	26,4
Вінницька	2010-2015, в т.ч.:	2 852 005		
	2010	185 692	x^1	x
	2011	472 548	162 313,1	34,3
	2012	591 082	149 379,6	25,3
	2013	584 438	106 702,4	18,3
Івано-Франківська	2011-2015, в т.ч.:	1 060 633,88		
	2011	99 333,88	49 293,8	49,6
	2012	127500,0	37 452	29,4
	2013	131 300,0	16752,37	12,8
	2014	142 000,0	3883,7 ²	2,72

Примітки:

¹ – інформація не оприлюднена

² – дані наведені станом на I півріччя

Джерело: складено за даними [14]

залучення іноземних інвестицій, розміру заробітної праці та рівня бідності; має місце периферійність розвитку окремих регіонів; у більшості областей підвищується ступінь зношеності основних фондів тощо. При збереженні таких негативних тенденцій, наростанні внутрішніх проблем у країні та посиленні зовнішньої агресії з боку Росії, підвищується імовірність ще більшого зниження рівня життя населення в регіонах та загострення соціальної напруги в суспільстві.

Угоди щодо регіонального розвитку досі не стали дієвим інструментом стимулювання розвитку регіонів і реалізації регіональних стратегій розвитку навіть у тих областях, на які практика їх укладання поширювалась. А, вважаючи на те, що такими угодами передбачалась реалізація найбільш пріоритетних заходів у відповідних регіонах, їх недофінансування унеможливило своєчасне здійснення необхідних дій, тоді як мало б сприяти концентрації ресурсів на реалізації перспективних проектів, здатних принести реальне збільшення надходжень до бюджетів, підвищити конкурентоспроможність регіонів, залучити нові інвестиції чи виконати важливі соціально значущі функції для суспільства.

Так, оскільки при реалізації «Угоди щодо регіонального розвитку Херсонської області між Кабінетом Міністрів України та Херсонською обласною радою» на фінансування спільних заходів фактично було спрямовано тільки 39% від передбаченого обсягу, із 9 завдань (у рамках 6 спільних заходів за період виконання Угоди) лише одне було виконано в повному обсязі, 5 – частково, 3 – не було виконано [18]. При виконанні «Угоди щодо соціально-економічного розвитку Львівської області між Кабінетом Міністрів України та Львівською обласною радою» спільні заходи були профінансовані лише на 60,6%, і, внаслідок недофінансування, із 82 завдань (у рамках 14 спільних заходів за період виконання Угоди) повністю було виконано тільки 20 завдань, 33 – частково, а 29 – не виконано взагалі [19]. «Через недостатню концентрацію ресурсів при реалізації пріоритетних завдань у Донецькій області не фінансувалися і не проводилися передбачені угодою роботи з модернізації вакуум-насосних станцій, дегазаційних систем, з будівництва когенераційних станцій, тобто, не виконана поставлена мета щодо гарантування безпеки праці, стабілізації рівня видобутку вугільної продукції, зростання обсягів альтернативного палива, щорічної економії не менш як 1,6 млрд грн бюджетних коштів; у Вінниці не введено в експлуатацію пусковий об'єкт 2010 року – хірургічний корпус обласної лікарні ім. Пирогова [15]».

Окрім того, що угоди щодо регіонального розвитку в повній мірі не виконали покладених на них функцій, розподіл бюджетних ресурсів при визначенні орієнтовних обсягів фінансування передбачених угодами заходів здійснювався без чітко визначених критеріїв. Так, зокрема, у Донецькому регіоні фактичний обсяг фінансування спільних заходів більш як у 5 разів перевищував обсяг фінансування заходів угоди в Херсонській області (2 179 392,7 тис. грн проти 434 319,8 тис. грн, відповідно (див. табл. 2)). Це суперечить засадам державної підтримки розвитку конкуренції в регіонах і тільки посилює патерналістські очікування мешканців Донецької області. Як наслідок, замість позитивів у стимулюванні розвитку Донецького регіону, виникла ескалация конфлікту з боку громадян, не задоволених діяльністю органів державної влади й органів місцевого самоврядування.

Чинний механізм укладення угод щодо регіонального розвитку, у силу окреслених недоліків, не дозволяє забезпечити належної відповідальності місцевих органів влади за ефективне використання ресурсів при розв'язанні економічних і соціальних проблем областей. Якщо у світовій практиці на сьогодні органи влади переходять на технології результативно орієнтованого менеджменту, то в Україні представлені органами державної влади звіти про виконання угод щодо регіонального розвитку [13] констатують факти невиконання передбачених ними заходів через відсутність належної бюджетно-фінансової підтримки та загострення кризових явищ. Проблема є особливо критичною саме тому, що ці угоди позиціонуються як дієвий інструмент реалізації стратегій розвитку областей, а відтак негативний досвід їх реалізації засвідчує наявність значних бар'єрів у стратегічному розвитку регіонів.

За цих обставин підвищення конкурентоспроможності регіонів потребує здійснення дієвих, а не декларативних заходів у рамках державної регіональної політики. У даному контексті, для вдосконалення механізму укладення і реалізації угод щодо регіонального розвитку, вважаємо за доцільне:

1) на законодавчому рівні передбачити реалізацію дієвих важелів підтримки й захисту економічної конкуренції в регіонах. Ігнорування необхідності забезпечення конкурентних основ їх розвитку унеможливує й досягнення високих темпів розвитку національної економіки. Важливість конкурентоспроможності для економічного зростання та якісного перетворення економіки є загальновищезнаючою у світовій практиці. Як стверджують зарубіжні фахівці, «у конкурентних економіках має місце дія факторів, політики та інститутів, які забезпечують вищий рівень продуктивності, що, у свою чергу, забезпечує зростання добробуту [20]». Водночас зворотній процес матиме недооцінювання ролі розвитку конкуренції на регіональному рівні. У вітчизняному законодавстві підвищення конкурентоспроможності регіонів як основи їх динамічного розвитку хоч і констатується в «основних засадах внутрішньої політики в сферах розвитку місцевого самоврядування та стимулювання розвитку регіонів» [21, с. 4] у рамках розроблення та впровадження проектів між-регіональних економічних зв'язків і транскордонного співробітництва, проте в цьому засадничому акті, не приділяється окрема увага питанням розвитку конкуренції в регіонах. У цьому ж контексті слід зазначити, що згідно положень Закону України «Про стимулювання розвитку регіонів» [11], який став підґрунтям формування державної стратегії регіонального розвитку та укладення відповідних угод, стимулювання розвитку регіонів здійснюється на засадах: збалансування загальнодержавних, регіональних та місцевих інтересів розвитку, визначення державою з урахуванням пропозицій органів місцевого самоврядування науково обґрунтованих пріоритетних напрямів регіонального розвитку; програмно-цільового підходу до розв'язання проблем соціально-економічного розвитку, створення сприятливого інвестиційного середовища в регіонах; максимального наближення послуг, що надаються державними органами та органами місцевого самоврядування, до споживачів цих послуг; концентрації на конкурсній основі коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів, а також інших ресурсів з метою досягнення найбільш ефективного їх використання для цілей регіонального розвитку; співробітництва та взаємної відповідальності центральних і місцевих

органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, наукових і громадських організацій та інших суб'єктів у виконанні завдань регіонального розвитку [11, с. 2]. Таким чином, з одного боку, за своїм змістовним наповненням усі ці заходи мали б сприяти розвитку конкуренції в регіонах. Але, з другого боку, імовірно, відсутність у Законі України «Про стимулювання розвитку регіонів» поняття «конкуренція», «конкурентоспроможність регіонів» тощо довгий час мало наслідком формування надмірних очікувань від держави з боку регіонів, що при обмеженості бюджетних ресурсів та недобросовісній практиці перерозподілу коштів між областями призвело до гальмування розвитку належних конкурентних відносин на регіональному рівні й у цілому не дозволило реалізувати визначені цілі щодо стимулювання регіонального розвитку;

2) раціоналізувати формування й реалізацію регіональних стратегій розвитку. Так як пріоритетні напрями узгодженої діяльності сторін щодо здійснення спільних заходів у рамках укладання і виконання угод щодо регіонального розвитку переважно формуються згідно пріоритетів, визначених регіональними стратегіями, останні на сьогодні потребують перегляду й коригування, як згідно вимог «Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року», якою передбачається провести відповідні заходи в шестимісячний термін, так і за наслідками їх неуспішної реалізації. Тому вдосконалення практики укладання угод щодо регіонального розвитку нероздільно пов'язане із необхідністю удосконалення методичних, організаційних та інших засад формування й реалізації регіональних стратегій розвитку;

3) закріпити, на підготовчому етапі укладання угоди щодо регіонального розвитку, чіткий розподіл завдань і відповідальності за її виконання з боку органів державної влади, органів місцевого самоврядування, представників місцевих бізнес-структур та інших стейкхолдерів. Відповідно, планування фінансових ресурсів на реалізацію заходів у графі «з інших джерел» доцільно конкретизувати. Така прозорість дозволить підвищити мотивацію різних суб'єктів до виконання завдань і їх відповідальність за фактичне виконання запланованих заходів, а також прискорить досягнення стратегічно важливих цілей;

4) підвищити відповідальність органів влади за реалізацію регіональних стратегій через забезпечення альтернативних договірних відносин. Запровадження договірних засад у відносинах між Кабінетом Міністрів України та органами місцевого самоврядування в контексті реалізації регіональних стратегій розвитку є важливим аспектом інституціоналізації стратегічних планів. Водночас, запровадження спільної відповідальності центральних і місцевих органів виконавчої влади та обласних рад за реалізацію в регіонах заходів, визначених регіональними стратегіями розвитку, має силу тільки на період перебування посадових осіб при владі. Тому паралельно з угодою щодо регіонального розвитку, на засадах цивільного законодавства, може бути укладений договір суспільної згоди як домовленість між представниками центральних та місцевих органів влади й представниками територіальних громад регіону (підприємцями, науковцями, лідерами громад тощо) з питань: формування та реалізації стратегічного бачення, стратегічних цілей, стратегій і стратегічних планів розвитку регіону. Тоді кадрові зміни в органах влади суттєво не вплинуть на зміст стратегічного документа, не спричинять його повного ігнорування,

адже узгодження договірних умов також залежатиме від позиції решти учасників договору.

Висновки з проведеного дослідження. Резюмуючи зазначимо, що надалі укладання угод щодо регіонального розвитку в Україні не повинно зводитись до необхідності здійснення певного процесу чи процедури, але має проводитись системно, прозоро, задля досягнення очікуваних результатів та забезпечення ефективності й результативності в управлінні регіональним розвитком.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Варналій З.С. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети: монографія / [Варналій З.С., Бабінова О.О., Бойко-Бойчук О.В. та ін.]; за ред. З.С. Варналія. – К.: НІСД, 2007. – 768 с.
2. Куйбіда В.С. Нова державна регіональна політика в Україні: збірник науково-аналітичних матеріалів, нормативно-правових актів та навчально-методичних документів у галузі регіонального розвитку / [Куйбіда В.С., Іщенко О.М., Ткачук А.Ф., Толкованов В.В. та ін.]; за заг. ред. В.С. Куйбіди. – К.: Крамар, 2009. – 232 с.
3. Мельник А. Узгодження пріоритетів розвитку адміністративно-територіальних утворень у рамках державної регіональної політики: концептуальні засади та проблеми практики / А.Мельник, Л.Лаврів // Вісник ТНЕУ. – 2012. – № 4. – С. 7-19.
4. Воротін В.Є. Державне управління регіональним розвитком України: монографія / [Воротін В.Є., Жаліло Я.А., Біла С.О. та ін.]; за заг. ред. В.Є. Воротіна, Я.А. Жаліло / Національний інститут стратегічних досліджень. – К., 2010. – 288 с.
5. Бутко М. Державне регулювання як інструмент підвищення конкурентоспроможності регіонів / М. Бутко, Л. Подоляк // Економіка України. – 2007. – № 6. – С. 36-44.
6. Стратегія та механізми зміцнення просторово-структурної конкурентоспроможності регіону: монографія; за ред. А.І. Мокія, Т.Г. Васильців. – Львів: Ліга Прес, 2010. – 488 с.
7. Механізми та інструменти використання переваг інтеррегіонального та транскордонного співробітництва в підвищенні конкурентоспроможності західних регіонів України: Аналітична доповідь / Волошин В.І., Васильців Т.Г., Мікула Н.А., Борщевський В.В. [і ін.] / НІСД. – Львів, 2011. – 51 с.
8. Жук В. Підвищення ефективності реалізації угод щодо регіонального розвитку між Кабінетом Міністрів України та обласними радами / В. Жук. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: old.niss.gov.ua/monitor/september09/18.htm.
9. Іжа М.М. Проміжні результати реалізації угод щодо регіонального розвитку / М.М. Іжа // Держава і право. – 2012. – Вип. 56. – С. 566-570.
10. Bryson J.M. Strategic Planning for Public and Nonprofit Organizations: A Guide to Strengthening and Sustaining Organizational Achievement / Bryson J.M. – San Francisco: Jossey-Bass Publishers, 1995. – 325 p.
11. Про стимулювання розвитку регіонів: Закон України № 2850-IV від 08.09.2005 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=2850-15>.
12. Про затвердження Порядку підготовки, укладання та виконання угоди щодо регіонального розвитку і відповідної типової угоди: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 р. № 75. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=751-2007-%EF>.
13. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 6.08.2014 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>.
14. Звіти про виконання угод регіонального розвитку. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=ZvitiProVikonanniaUgodRegionalnogoRozvitku&pageNumber=3>.
15. Регіональний розвиток має хороший закон, та не має вправних виконавців / Рахункова палата України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/article-/16738797.jsessionid=343D72E54ECF169922705018F4918BDB>.
16. Звіт про виконання Угоди щодо регіонального розвитку Івано-Франківської області між Кабінетом Міністрів України та Івано-

- Франківською обласною радою за I півріччя 2014 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>.
17. Звіт про виконання Угоди щодо регіонального розвитку Вінницької області між Кабінетом Міністрів України та Вінницькою обласною Радою за I півріччя 2014 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>.
 18. Аналітична записка щодо результатів проведення оцінки ефективності здійснення спільних заходів, передбачених Угодою щодо регіонального розвитку Херсонської області між Кабінетом Міністрів України та Херсонською обласною радою. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>.
 19. Аналітична записка щодо результатів проведення оцінки ефективності здійснення спільних заходів, передбачених Угодою щодо соціально-економічного розвитку Львівської області між Кабінетом Міністрів України та Львівською обласною радою. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>.
 20. Akinmade Emejulu D. Global Agenda Council on Competitiveness 2012-2014 / D. Akinmade Emejulu, M. Drzeniek, J. Blanke, available at: <http://www.weforum.org/content/global-agenda-council-competitiveness-2014-2016>.
 21. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України № 2411-VI від 01.07.2010 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1146.540.2&nobreak=1>.